

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»
МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА
(м. Миколаїв)
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
UNIVERSITY OF LJUBLJANA (SLOVENIJA) FILOZOFSKA FAKULTETA

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

**«РОЗВИТОК САМОЕФЕКТИВНОЇ
ОСОБИСТОСТІ: ІНТЕГРАЦІЯ ЗУСИЛЬ
СУСПІЛЬСТВА, ШКОЛИ, РОДИНИ»**

04 листопада 2021 р.

ДНІПРО

2021

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти» ДОР» (протокол № 2 від 29.10.2021 р.)

Розвиток самоефективної особистості: інтеграція зусиль суспільства, школи, родини: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 04 лист. 2021 р.). / ред. колегія: В.В. Сиченко, Т.О. Гальцева, Г.М. Стояцька, О.Г. Хватова. Дніпро: КЗВО «ДАНО» ДОР», 2021. 136 с.

У збірнику представлені доповіді учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток самоефективної особистості: інтеграція зусиль суспільства, школи, родини». Висвітлюються актуальні питання створення відповідних умов для розвитку самоефективної особистості.

Науковий захід пройшов у рамках реалізації обласного науково-методичного проєкту «Педагогічні стратегії розвитку самоефективності особистості в освітньому просторі Нової української школи» та науково-дослідної теми кафедри психології КЗВО «ДАНО» ДОР» «Психологічні аспекти соціалізації особистості в сучасному соціокультурному прострі» (державний реєстраційний номер 0118U004948).

Участь у конференції взяли науковці, аспіранти, студенти ЗВО та науково-дослідних установ, а також керівники, учителі, практичні психологи, психологи закладів освіти.

Факти, судження й висновки, викладені авторами публікацій, не завжди підтверджуються та поділяються редакційною колегією.

© КЗВО «ДАНО» ДОР»

© Автори

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

СИЧЕНКО Віктор	доктор наук з державного управління, професор, ректор Дніпровської академії неперервної освіти
ГАЛЬЦЕВА Тетяна	доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології Дніпровської академії неперервної освіти
СТОЯЦЬКА Ганна	кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри психології Дніпровської академії неперервної освіти
ХВАТОВА Олена	ст.викладач кафедри психології Дніпровської академії неперервної освіти
KUHAR Roman	dekan, prof.dr., Filozofska fakulteta University of Ljubljana, Slovenia
SCHLAMBERGER Brezar Mojca	red. prof. Dr, Department of Translation Studies, FACULTY MANAGEMENT University of Ljubljana, Slovenia
KRAMBERGER Petra	doc. dr., Department Of German, Dutch And Swedish, Faculty of Arts, University of Ljubljana, Slovenia
SAMIDE Irena	izr. prof. dr., Associate Dean of Faculty Management, Organisation and International Cooperation, University of Ljubljana, Slovenia

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ	7
Гальцева Т.О.	
Теоретичний аналіз феномену «самоефективність особистості»	7
Канівець А.Ю.	
Філософські засади формування успішної особистості здобувача освіти.....	11
Нортенко Є.В.	
Концепція самоефективності в сучасній психологічній науці.....	14
Schlamberger Brezar M.	
Exploration des corpus littéraires à des fins linguistiques et traductionnels	18
Стояцька Г.М.	
Самоефективність як мотиваційний конструкт: соціально-психологічні візії	20
Шульга Н.В.	
Філософські засади формування успішної особистості.....	24
СЕКЦІЯ 2. РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В СТАНОВЛЕНІ САМОЕФЕКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	28
Главінська Е.С.	
Проблема соціально-психологічної адаптації особистості: актуальність проблеми	28
Кварцяний Р.Ю.	
Вплив процесу соціалізації на самоефективність особистості.....	31
Кротенко В.М., Хомич О.Б.	
Допомога школярам в побудові життєвих планів	36
Nabochuk A.	
The actuality of studying a problem of psychology of creativity	41
Приходько Я.В.	
Комунікативна компетентність як психолого-педагогічна проблема	45
Сухомлин С.В.	
Професійна етика психолога: походження та складові поняття	48

СЕКЦІЯ 2.

РОЛЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ В СТАНОВЛЕНІ САМОЕФЕКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Главінська Е.С.
аспірантка Рівненського державного
гуманітарного університету
Науковий керівник:
Михальчук Н.О.
доктор психологічних наук, професор,

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ: АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

В психологічній науковій літературі процес адаптації традиційно розглядається як пристосування особистості до зовнішніх умов оточуючого середовища, що в силу багатьох несприятливих ситуацій актуалізує механізми психологічного захисту [3]. Такі соціальні причини, як, наприклад, стан психічної напруги, стреси, стани професійного та емоційного вигорання, як правило, нівелюють механізми психологічного захисту особистості, викликаючи дезадаптацію індивіда в соціальному середовищі.

Вивчення наукового концепту «адаптація» в психолого-педагогічній літературі дозволяє стверджувати, що «адаптація» вживається в різних значеннях стосовно відмінних теоретичних скриптів. Загальним у всіх теоріях та концепціях є те, що «процес адаптації до змінних умов соціального середовища» має на увазі здійснення взаємодії не менше, ніж двох суб'єктів. Якщо йдеться щодо особливостей адаптації, то, як правило, мається на увазі, що така взаємодія розгортається в умовах дисфункції, дисбалансу, когнітивного дисонансу між різними, в тому числі – глобальними системами. Як правило, домінуючою метою такої взаємодії є чітка, узгоджена координація між певними системами. При цьому ступінь і характер соціальної адаптації може варіюватися в досить широких парадигмах. Реалізація мети діяльності суб'єктами передбачає, як правило, виникнення досить суттєвих змін у різних

соціальних системах, що, в свою чергу, фасилітує адаптацію або дезадаптацію особистості у соціальному середовищі [6].

Отже, соціально-психологічна адаптація має на увазі, що особистість повинна взаємодіяти з навколишнім світом з такою основною умовою, як усвідомлення своїх актуальних і потенційних можливостей, готовність їхнього розвитку та експлікації [4]. В результаті цього, постає можливим розглядати особистість не тільки як суб'єкт деякого примусового, спеціального адаптивного впливу, а з урахуванням індивідуальних можливостей, властивостей та характеристик індивіда. Останнє наголошує на тому, що кожна особистість по-своєму усвідомлюватиме зміни, які відбуваються в навколишньому середовищі, а також «проживає» ці зміни через структурні компоненти своєї «Я-концепції», самостійно моделює певні адаптативні стратегії, які стосуються не тільки змінних умов соціального середовища, а й прийнятих суб'єктом ролей, виконаних сценаріїв та реалізованих життєвих планів.

Таким чином, соціально-психологічна адаптація є активним психологічним процесом, який зумовлюється як зовнішніми (об'єктивними), так і внутрішніми (суб'єктивними) чинниками. При цьому вплив цих чинників буде забезпечуватиме ефективну взаємодію особистості з оточуючими її людьми. Якщо відбувається порушення соціальної взаємодії, то це, в свою чергу, викликає неабияку дезадаптацію, нівелювання адаптативних механізмів соціальної взаємодії, розбалансування гармонійних зв'язків особистості з навколишнім світом [1]. Якщо взяти до уваги те, що у науковій психологічній літературі дезадаптація найчастіше розглядається як розлади домінуючих процесів адаптації [2], то показником дисбалансу особистісних якостей і властивостей, їх дисгармонії можна також вважати нездатність особистості до пристосування до умов оточуючого середовища, що, в свою чергу, заважає задоволенню індивідом своїх потреб поза умов когнітивного дисонансу та конфліктних взаємостосунків із близьким оточенням.

На думку багатьох вчених, процес адаптації досить чітко позначається дефініцією «адаптування». Останнє розглядається вченими як деякий стан організму, що виникає в результаті досить-таки успішного здійснення суб'єктом процесу адаптації, пристосування до умов зовнішнього середовища. При цьому відмінності в організмі до початку і після завершення адаптативних процесів можна вважати деяким пристосувальним ефектом, що сприяє становленню гармонійної структури особистості. У випадку, коли інтраіндивідні психічні властивості, якості та особливості особистості формуються під впливом досить різних психологічних механізмів, чинників та умов. Тому сформовані психічні якості особистості виявлятимуться або в адаптивній, або в дезадаптивній формах поведінки [5].

Аналіз теоретичних джерел дозволяє стверджувати, що у сучасній психології існують різні підходи, які по-своєму, своєрідно обґрунтовують причини дезадаптивної поведінки особистості. Перший підхід був названий нами *психосемантичним*, в парадигмі якого за причину дезадаптивності приймається механізм фрустрації, що виникає внаслідок конфліктної взаємодії особистості і соціального середовища. Другий підхід отримав назву *конативного підходу*, який аналізує дезадаптивну поведінку суб'єкта виключно як результат усвідомлення особистістю своєї та інших деструктивної поведінки. Наступним підходом є *емоційно-експресивний*, який пояснює механізми дезадаптивної поведінки певними емоційними проявами, що безпосередньо пов'язані з викривленою індивідом інтерпретацією тих чи інших подій, які відбувалися в соціальному середовищі. Наступним підходом є *раціогуманістичний*, в парадигмі якого за причину дезадаптивності приймається невідповідність «Реальної Я-концепції» і набутих фреймів життєвого досвіду, з однієї сторони, і «Реальної Я-концепції» й «Ідеального образу» – з іншої. Наступним підходом є *соціальний*, в парадигмі якого дезадаптивну поведінку слід пояснити неготовністю особистості до прийняття соціальних ролей як особистісно значущих, до знаходження виважених рішень щодо ціннісних орієнтацій і свого способу життя.

Список використаних джерел:

1. Максименко С., Ткач Б., Литвинчук Л. & Онуфрієва Л. Нейропсихолінгвістичне дослідження політичних гасел із зовнішньої реклами. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика*. 2019. Vol. 26 (1). Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. С. 246–264. DOI : 10.31470/2309-1797-2019-26-1-246-264. URL: <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/715>
2. Хорни К. Память, импринтинг и мозг: Исслед. механизмов. Москва: Мир, 1988. 343 с.
3. Brédart S. Word interruption in self-repairing. *Journal of Psycholinguistic Research*. 1991. Vol. 20. P. 123–137. <https://doi.org/10.1007/bf01067879>.
4. Crookes G. Planning and interlanguage variation. *Studies in Second Language Acquisition*. 1989. Vol. 11. P. 367–383. <https://doi.org/10.1017/s0272263100008391>
5. Mykhalchuk N. & Ivashkevych E. Psycholinguistic Characteristics of Secondary Predication in Determining the Construction of a Peculiar Picture of the World of a Reader. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика*. 2019. Vol. 25 (1). Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. Р. 215–231. DOI: 10.31470/2309-1797-2019-25-1-215-231
6. Rahman A., Divan G. & Hamdani S.U. Effectiveness of the parent-mediated intervention for children with autism spectrum disorder in south Asia in India and Pakistan (PASS): a randomised controlled trial. *Lancet Psychiatry*. 2015. Vol. 3. № 2. P. 128–136.

Кварцяний Р.Ю.

здобувач вищої освіти

Дніпровської академії неперервної освіти

Науковий керівник:

Вознюк Л.В.

кандидат педагогічних наук, доцент

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ НА САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Проблема розвитку самоєфективності в умовах реформування сучасної освіти є актуальною. Адже випускник нової української школи має володіти не тільки програмними компетентностями, які можна виміряти зовнішнім незалежним оцінюванням, а й володіти загальними або ключовими компетентностями, які пов'язані в уміння ефективно жити та самореалізовуватися в швидкоплинних умовах сьогодення. Тому для того, щоб